

noy 7677

A U É

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI. DISSABTE, 23 DE MAI DE 1998

Dempús de 72 ans, se dissòlv era Mancomunitat forestau dera Val

Aguesta institucion neishec en 1926 entà encuedà-se'n dera gestion e profitament forestau des bòsqui aranesi

III Es alcaldes e pedanis dera Val d'Aran s'ammassèren era setmana passada en Vielha entà acordar era dissolucion dera Mancomuni-

tat Forestau. Aguesta Institucion que portaue uns vint ans inactiua neishec en seteme de 1926. Era sua finalitat ère era ges-

tion e profitament forestau, des bòsqui dera comarca per miei dera talha d'arbes.

Aguesta ère alavetz era unica hònt d'ingrèssi damb

era que compdauen es pòbles aranesi. Des tres Mancomunitats istoriques dera Val, ara sonque manque per dissòlver era Mancomunitat sanitària.

Naua comissaria de Mòssos d'esquadra entar an que ven

IV Ena visita que hec dimèrcles passat entara Val d'Aran eth Delegat de Govern dera Generalitat en Lhèida, Josep Giné, anoncièc qu'entar an 1999, era comarca compdarà damb ua naua Comissaria de Mòssos d'Esquadra.

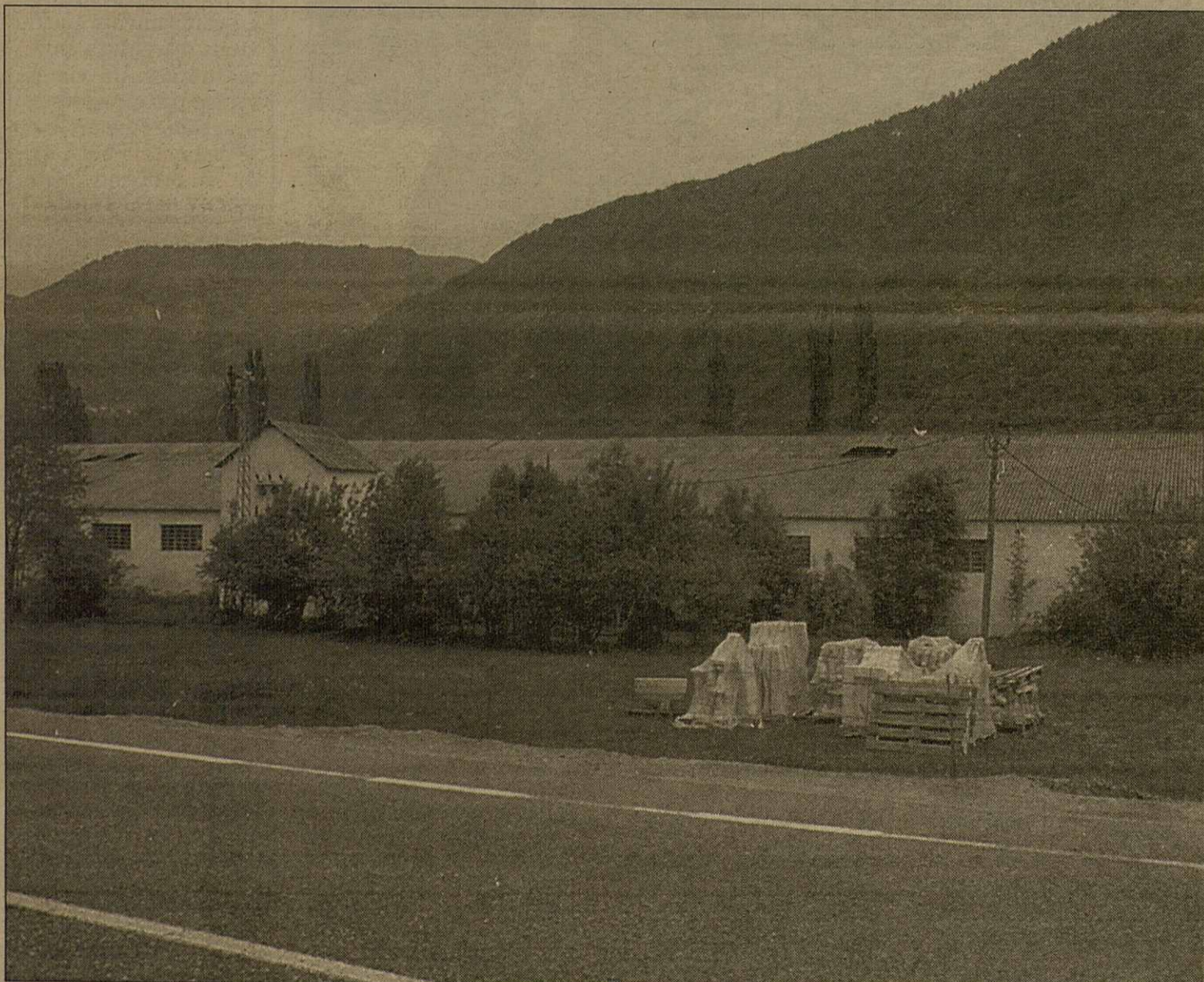
Giné, acompanhat per alcalde de Vielha Jusèp Calbetó, visitèc diferenti terrens a on poderie anar plaçada era naua comissaria. Totun, ja se decantèc per ua des prepauses, qu'ei era que ve mès avienta peth lòc a on ei emplaçada. Aguesta prepausa ei era que contemple era ubicacion des naues installacions en uns terrens plaçats en Mijaran, dauant deth parc de pompiers de Vielha.

MIRALHÈM-MOS

VIII Parlam de setanta ans entà darrèr, quan Vielha compdaue damb ueit cents abitants e tara Mare de Diu de Mijaran es prats auien d'èster dalhats e era èrba remassada.

Sonque atau se podie gaudir tranquilament des tres dies de Hèsta Major que s'apropauen.

Era vesilha, era mainadèra demoraue nerviosa eth tòc des campanes. Tot ère arrir e chisclar ena plaça dera glèisa. Cap ath tard, era musica aumple es carrèrs deth pòble.

Enes antigues naus de CAFISA se i tractaue era husta des bòsqui aranesi

COFILES ja premanís era naua edicion dera corsa populara d'Aran

Quan manquen ueit dies entà que se pòrte a tèrme era XI edicion dera Corsa populara d'Aran qu'ei prevista entath pròplèu dimenge 31, eth comitè organisador, ja premanís es darrèri detalhs.

Aguesta, qu'ei d'ua des pròves esportiuas mès participatiuas dera comarca e qu'ei dubèrta entà toti es que i volguen participar, ei ua mieja Marathon, damb gessuda un an mès

deuant deth Palai de Gèu de Vielha, entàs dètz e mieja deth maitin. Dempús un totau de 21 quilomètres, que se recorrerà per carretèra N-230 enes que i aurà avitualmente cada 5 quilomètres. Es participaires auràn era sua arribada en carrèr Paissàs de Les.

A mès d'aguesta Mieja Marathon, tanben un an mès s'a premanit era Mini Marathon Infantil, peth circuit urban de Les.

Vidres Viola

Avda. Maladeta, 19 25530- VIELHA
Tel. y Fax: 973 640289

ACRISTALAMIENTOS - PERSIANAS
MANUFACTURAS DE VIDRIO
FABRICACIÓN VIDRIO CÁMARA
CARPINTERÍA DE ALUMINIO
MAMPARAS DE BAÑO

PIDA PRESUPUESTO SIN COMPROMISO
VISÍTENOS EN NUESTRA TIENDA DE VIELHA

ERA ENTREVISTA

Pedro Matesanz
DIRECTOR-GERENT DEPORTUR

"Es esports d'aventura an aumplit ua sason en qué eth torisme ère inexistent"

Silvia Puértolas
VIELHA

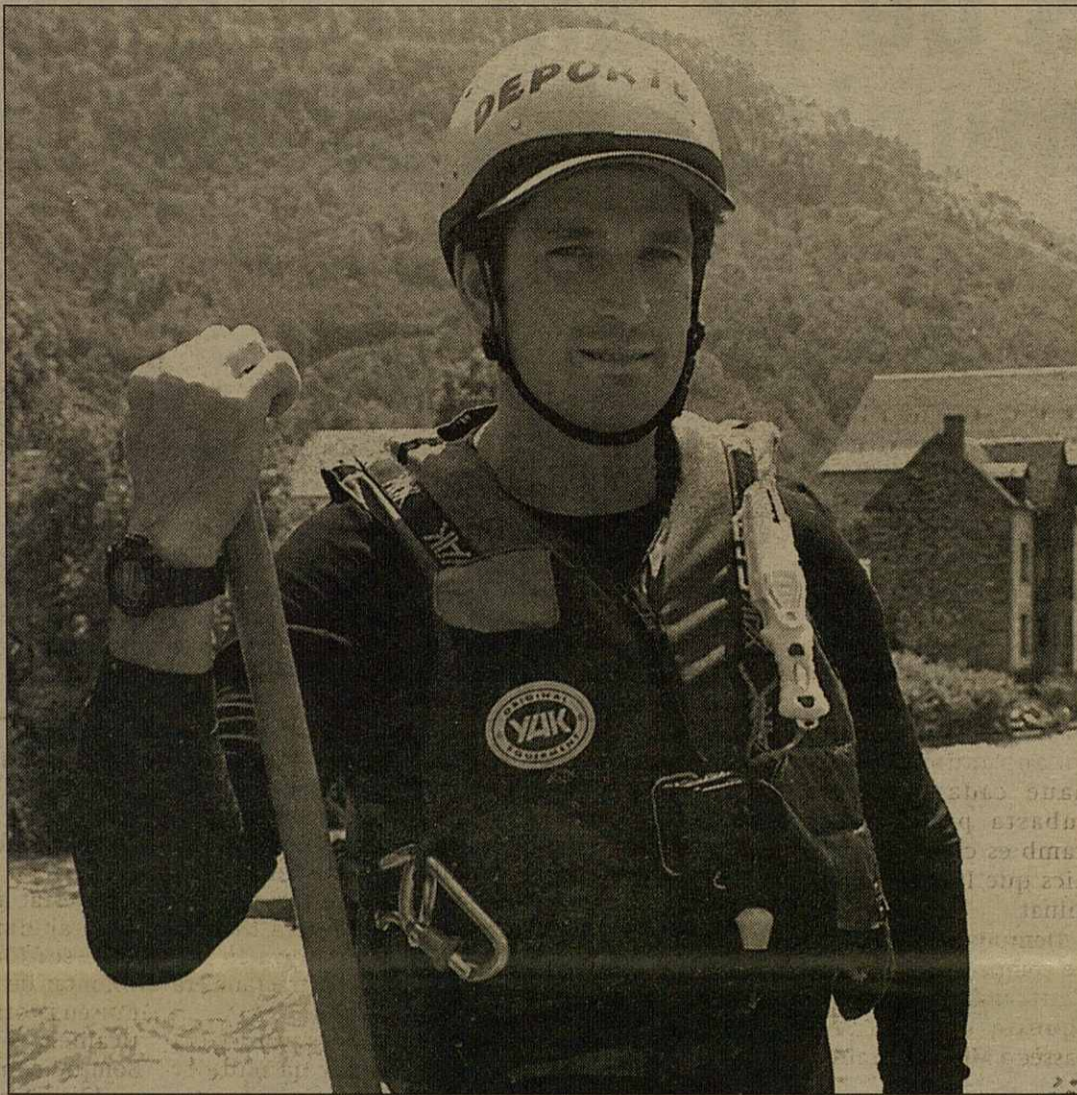
Silvia Puértolas. *Dempús de 5 ans en tot trabalhar enes esports d'aventura. Penses qu'aguesti an servit entà potenciar eth torisme ena comarca?*

Pedro Matesanz. Ei evident que servissen entà potenciar eth torisme, sustot en Baish Aran, ja qu'ei aquí a on se i practiquen era grana majoria. Acíu, s'encomanèc un estudi a ua empresa d'impacte miei ambientau atau coma de desenvolupament deth torisme. Es resultats d'aguest estudi sigueren qu'ua empresa coma era nòsta serie eth focus d'atencion més dirècte e més hòrt entà atirar un volum de clients qu'enquath moment non existie en Baish Aran. Totun i a un problèma, nosati podem portar era gent més non auem era capacitat suficienta de venta coma era Val pòt absorbir.

I a força otèls, força aufèrta e non tanta demanda d'esports d'aventura coma i a per exemple de nhèu. Eth torisme a creishut, dat que nosati des de qu'em aciú, damb es nòsti clients auem aumplit ua sason, a on eth torisme ère practicament inexistent. De hèt eth 80 o 85 % des otèls barrauen es sues pòrtes.

S.P. *Quin tipe de clientèla practique aguestes activitats?*

P.M. De tot tipe. Un estudi que héren nosati, mós daue un perfil de gent joena, a qui li agrada eth mon dera aventura, damb edats comprenudes entre 18 e 25 ans. Ena practica de rafting qu'ei er esport més demanat, mos vedèrem suspresi perque comencèrem a auer viatges de fin de cors escolar, de joeni de 14 ans. Ara era edat encara a baishat més. Des des 12 ans ja auem demanes de grops. Totun aprofitant es baishades deth tram de riu de Les, a on era dificultat ei mendra, en tot trabalhar damb un bon nombre de monitors, podem baishar encara més es limits d'edat.

SILVIA PUÉRTOLAS

PERFIL

Pedro Matesanz ei director-gerent dera empresa d'esports d'aventura, Deportur.

Ja des des 10 ans comencèc a practicar activitats vinculades damb aguest mon. Ei instructor de vòl, parapent, ultra laugèr e ala dèlta. A desvolopat cors de montanha e escalada.

Comencèc a trabalhar plenament damb es esports d'aventura, en campaments e activitats d'aventura entàs mainatges. Un viatge introduit en aguestes practiques esportives se dediquèc a hèr cors de socorrisme, piragüisme entre d'auit.

Ara pòrte cinc ans ena Val d'Aran en tot dirigir ua empresa d'aqueirò que més l'agrada es esports de risc, coma ditz eth, "tostemp conta-rotlat."

S.P. *Quines alternativies entara practica d'esports d'aventura i a entara gent grana?*

P.M. Moltes. Es esports d'aventura tanben signifiquen activitats coma era ipica que se pòt practicar damb edats auançades. Eth senderisme de montanha, era bicicleta de montanha, son quauqui des esports que se pòden hèr damb un nivèu tecnic naut o minim. Ei a díder des d'un mainatge de 8 ans a ua persona de 85 ans.

S.P. *Serie bon que i auesse ues autes empreses qu'aufertessen esports d'aventura ena Val?*

P.M. Aquerò serie bon tostemp e quan siguessen ara nautada de çò qu'exigís era Val d'Aran. Eth problèma damb eth que mos trápam ei que se sagen de méter particulars entà desvirtuar tot er esport d'aventura ja instaurat ena comarca. A jo particularment era compe-

tència m'anarie ben perque hè ua oficina comerciau en Madrid que se dedique a véner eth nòste producte. S'ua empresa coma era nòsta auesse es madeishes opcions de véner dehòra vèrie més gent entara Val. Era competència ei bona tostemp e que se tengue en compde que s'a de véner de pòrtes entà dehòra e non de pòrtes entà laguens, damb un hilat comerciau que sigue capaç de botgar gent que vengue.

S.P. *Conselh e ajuntaments vòlen signar uns convènis entà potenciar toristica-ment es pistes forestaus e cabanes. Açò vos beneficiè?*

P.M. Era nòsta empresa, quan comence era campanha de primavera-estiu, dedique de dues a tres setmanes ara neteja de camins, arrius. S'eth Conselh e es ajuntaments ajuden en aguest aspècte podem auer ua Val més llimpia e mielhòr preparada.

Açò non sonque ei bon entàs empreses que trabalham aciú senon entà toti, ja que da ua mielhòr imatge. Cau gent seriosa que trabalhe pera Val, entà atirar un torisme qu'enquath moment non ère guaire fòrt. Aguest ei eth torisme de primavera-ostiu.

S.P. *Enguan era Exposicion Universau de Lisbòla e eth Mondiau de Fòtbl de França, haràn a baishar eth volum de gent que trigarà era Val e es esports d'aventura coma destin as sues vacances.*

P.M. De bon segur. Darrèrament è aut amassades inclús damb empreses d'esports d'aventura deth Palhars, damb es que auem bones relacions, tanben damb directors de contractacion d'agències damb es que trabalham e s'an baishat es contractes deth 40% des ventes de toti es viatges, més sustot es d'interior. Açò se deu ara Expo. S'an

hèt plan bones aufèrtes entà visitar Lisbòla, dat qu'era inversion hèta ei força grana. Fòrça des viatges de finaus de cors van desviats entara Expo. Dempús eth Mondiau de França tanben mos perjudicà perque era gent invertís en un nombre de viatges ath long der an e se i a actes d'aguest tipe entà invertir, retalharàn gessudes entà uns auti lòcs. De hèt aguesta baishada ja se comence a notar, més nosati sajam de véner eth nòste producte e que continue venguent gent.

S.P. *Nauetats qu'aufrís enguan era vòsta empresa?*

P.M. Auem creat un circuit multiaventura en parçan de Les. Aguest compdarà damb tirolina, pònt tibetan e un rapel, ua activitat que tanben auem prevista entàs adults. Ua auta activitat nauèra son uns cars-cross, entà circular damb eri per un circuit premanit.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Màrqueting i Comunicació
CANDI CASADEMONT
Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÁS
JORDI RIBAS

Centraleta Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent, 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció: 909 50 92 02
Publicitat: 908 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

S'inicien es tramits entara dissolucion dera Mancomunitat forestau dera Val d'Aran

Aguesta Institucion formada pes alcaldes e pedanis portaue mès de vint ans inactiua

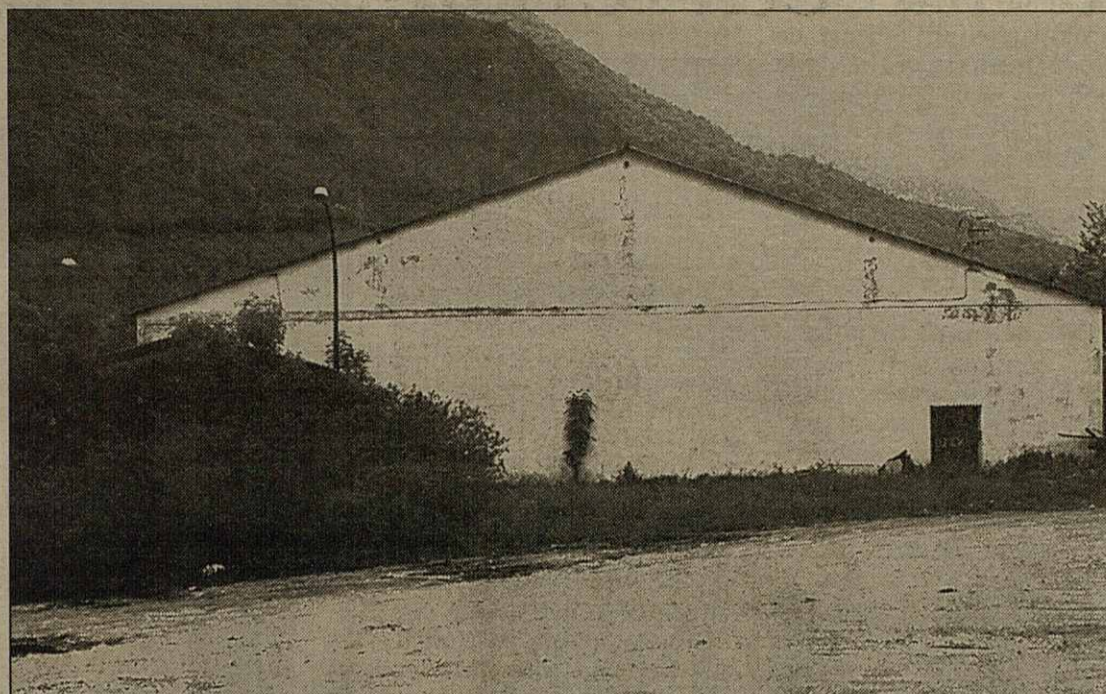
Silvia Puértolas
VIELHA

Es alcaldes e pedanis dera Val d'Aran, ja an iniciat eth procès de dissolucion dera Mancomunitat Forestau, dempús de setanta dus ans dera sua constitucion. Atau s'acordèc per unanimitat, en plen extraordinari qu'era setmana passada amassèc en Vielha as representants des pòbles aranèsis.

Era Institucion que neishèc en seteme de 1926, auie coma finalitat era gestion e aprofitament forestau des bòsqui dera Val d'Aran. Un viatge gestionats es sòs que se obtenguèn dera venta dera husta, èren repartits entre toti es pòbles de manèra proporcionau en base ath nombre de ectarès de bòsc que cada ajuntament cedie. Ei per açò qu'era Mancomunitat ère representada pes alcaldes de toti es pòbles.

Era explotacion forestau per miei dera talha d'arbes ère alavetz era unica hònt d'ingrèssi damb que compdaen es ajuntaments dera Val d'Aran entath manteniment des sons pòbles. Quan se constituic era Mancomunitat Forestau, se hèren uns plans decenals e s'adjudiquèc era husta que se treiguèc des bòsqui ara empresa CAFISA, qu'auie es sues naus entath sòn tractament emplaçades en Les. Aguesti plans decenals s'acabèren quan Cafisa se deseiuec ara hè 20 ans.

Siguec justament en 1978 quan era gestion forestau que dirigie alavetz ICONA

Es naus de Cafisa de Les son part des bens mòbles dera Mancomunitat

SILVIA PUÉRTOLAS

passèc a ua explotacion qu'annuaument determinaue cada municipi, en subasta publica, cossent damb es condicionants tecnicos que ICONA auie determinat.

Dempús damb eth traspàs de competències deth Govern Centrau ara Generalitat, aguesta gestion tecnica passèc a Miei Naturau.

Liquidacion de compdes

Un viatge toti es alcaldes e pedanis an decidit portar a tèrme era dissolucion dera Mancomunitat forestau, ara eth pròplèu pas serà eth de liquidar es compdes damb es dièrsi pòbles

qu'en sòn dia non arribèren a crubar part dera husta que se treiguèc des bòsqui. Aguesti sòs seràn repartits de forma proporcionau en base ath deute que i auie generat damb cada un d'eri.

Eth President dera Mancomunitat, Jusèp Calbetó, proposèc ena session extraordinària, dempús d'auè-se amassat damb eth Sindic d'Aran Carlos Barrera e arribar a un acòrd, traspassar toti es bens damb es que compdaue era Mancomunitat ath Conselh Generau, ja qu'atau ac contemple era Lei d'Aran.

Des tres Mancomunitats istoriques dera Val, ara sonque manque per dissòlver era Sanitària, ja qu'era d'incèndis se dissolvec quan eth Conselh assumic era responsabilitat d'escandiment de huecs.

Traspàs des bens propietat dera Mancomunitat

Damb eth procès de dissolucion dera Mancomunitat Forestau tanben se contemple eth traspàs ath Conselh Generau de toti es bens mòbles damb es que compdaue era Institucion. Aguest ei eth cas des terrenes qu'a en Les, e qu'alòtgen eth ressèc a on Cafisa tractaue era husta.

En aguest sentit ena amassada s'acordèc era permuta des terrenes de Les per ua nau der Incasòl en Mijaran, que passarie a èster propietat deth Conselh Generau. Es terrenes, serien aquerits per un particular qu'a cambi comprarie era nau industriau emplaçada en Mijaran entà poder efectuar era permuta.

Era finalitat d'aguest particular ei portar a tèrme eth bastiment d'un musèu de coches antics. Aguest projècte, totun, encara aurie d'èster aprovat per ua Comission Provincial

d'Urbanisme. Segontes eth Sindic d'Aran Carlos Barrera: "Era dissolucion dera Mancomunitat a estat aprovada per unanimitat pes diferenti ajuntaments dera Val compausats per dièrses fòrces politiquas, ja qu'a estat era voluntat de totes eres sajar, per miei d'aguest musèu istoric de veïculs antics, potenciar toristicament e economicament eth Baish Aran. Sonque damb aguesta vision de voluntat d'equilibri territorial s'enten que dempús de 20 ans d'inactivitat se pogue arribar ad aguesta dissolucion".

Es antigues naus de Cafisa compden damb un espaci d'uns dotze mil mètres quarrats que son laguens deth plan parciau deth Gua de Les. Era Mancomunitat forestau compde tanben damb ues autes propietats, coma era casa forestau emplaçada en Vielha.

Prumèra Concentraciò
FREEDOM - BIKER

• Lloc: Bossòst en Camping Espaliàs
• Eth dissabte 23 e eth dimenge 24
• Eth prètz deth tiquet ei de 2.500 ptes.
• Eth prètz deth tiquet de visita ei de 500 ptes.

I aurà concorsi de:

- Carrères lentes
- Pròves d'abilitat
- Transformacions

Eth dissabte se celebrà un dinar damb era collaboracion der Ajuntament de Bossòst

Anben se sortejarán: 7 baishades en rafting (Deportur) e materiau entà motoristes

Ena concentracion i aurà estands de piercins e tatuatges.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
IES Escola d'Hosteleria
de Les

**CICLES FORMATIUS
DE GRAU MITJÀ**

TÈCNIC EN CUINA
DURADA: 2.000 hores
Formaciò en centre educatiu: 1.600 h
Formaciò en centre de treball: 400 h

**TÈCNIC EN SERVEIS DE
RESTAURANT I BAR**
DURADA: 1.400 hores
Formaciò en centre educatiu: 900 h
Formaciò en centre de treball: 410 h

Els Banys, s/n. Tel. 973 64 72 42
25540 Les, Vall d'Aran (Lleida)

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR

Telefòne : **05 59 68 66 79**
Telecopia : **05 59 68 67 17**

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

CASES DE LLOGUER
a la Val d'Aran

Estiu 98
(per setmanes / quinzenes)

Infor. 929 777 459 - 685 23 72

Web: www.usuarios.intercom.es/calaix

**ENTÀ
ESQUÈLES
TRUCAR
TATH**

**TELÈFON
908.69.29.50**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
IES d'Aran
Vielha

CICLES FORMATIUS DE GRAD MEJAN
aufrits peth cors 1998/99

- Installacion e manteniment electromecanic de maquinària e conduccion de linhes.
- Conduccion d'activitats fisicoesportives en miei naturau.

Periòde de preinscripcion: Der 1 ath 5 de junh de 1998

IES D'ARAN. Ctra. de Betren, s/n. 25530 Vielha (Tel/Fax 973 64 18 74)

Es Mòssos auràn naua comissaria er an que ven

Redaccion
VIELHA

Eth Delegat deth govèrn dera Generalitat en Lhèida, Josep Giné, se desplaçèc dimèrcles entara Val d'Aran entà veir de pròp es solars a on pòirie anar plaçada era naua comissaria qu'es Mòssos d'esquadra auràn en Vielha. Giné que s'amassèc damb er alcalde de Vielha, Jusèp Calbetó, li presentèc es condicions qu'auràn d'arténher es terrenes.

Eth solar aurà d'auer uns 1600 mètres quarrats, damb

uns boni accèssi. Calbetó acompanhèc ath Delegat de Govèrn entàs solars que pòden reünir es condicions demanades. Ara serà eth gabinet tecnic dera Conselheria qu'aurà de delimitar quin terren ei er idòni entà emplaçar era naua comissaria.

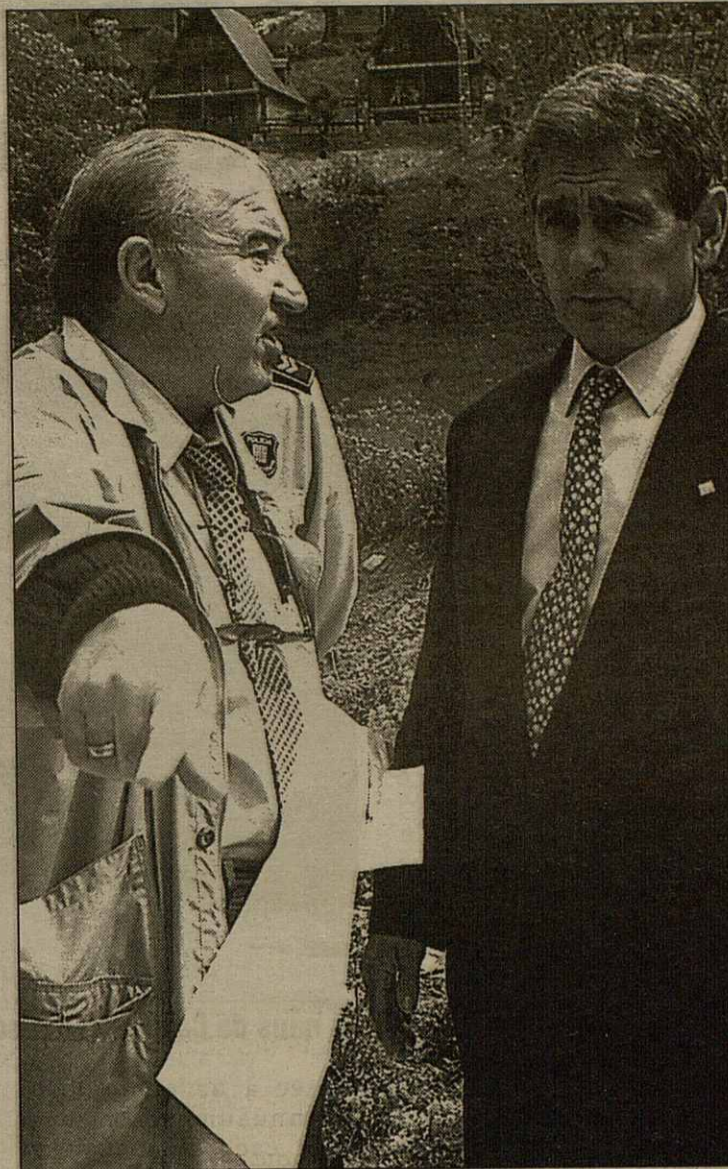
Prepauza mès avienta

Totun Giné, ja se decantèc per ua des propòstes que vé coma mès avienta. Son uns terrenes plaçats en Mijaran dauant deth parc de pom-

pièrs. Era proximitat ara carretèra e a Vielha les hè segontes Giné, es mès idònis, entà que quinsevolha persona i pògue accedir tostemp que n' age besonh.

En aguesta comissaria i anaràn emplaçats es Mòssos d'esquadra de trànsit, que començaràn eth sòn desplegament a compdar de mai der an que ven. Tanben es Mòssos d'esquadra que s'encuedaràn dera Seguretat Ciutadana, qu'ampliaràn era sua dotacion ena comarca en noveme de 1999 e auràn en aguest madeish endret eth sòn centre de trabalh. Giné remerquèc era urgéncia de trobar eth solar adequat, ja que quede pòc de temps entath bastiment des instalacions abantes que venguen es naues dotacions de Mòssos.

Era inversion entara construcció d'aguesta comissaria des Mòssos d'esquadra, superarà es dus cents milions de pessetes. Ena Val d'Aran i a en aguest moment uns trenta Mòssos d'esquadra. Quan se hèsque eth desplegament s'artenheràn es novanta, per çò que tanh a seguretat ciutadana e uns trenta mès, qu'anaràn destinats a transit. Pera sua part er alcalde de

SILVIA PUÉRTOLAS

Josep Giné visitèc dimèrcles es terrenes

Vielha, Jusèp Calbetó senhalèc "qu'er ajuntament de Vielha cedirà aguesti terrenes, ja que n'ei eth propietari", a mès higec qu' "eth segon desplegament de Mòssos d'esquadra en Cata-

lonha se hec ena Val a peticion nòsta, per açò s'a de sajar que i siguen a gust. Se harà tot çò que sigue de besonh entà que se bastisquen es equipaments enes terrenes que mos demanen".

telefons d'interès generau

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Çò de Saforcada, 12	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 81 79	Pompièrs de Les	Des Banhs, s/n	(25540 Les)
64 83 80	Pompièrs de Bossòst	Pl. dera Glèisa, s/n	(25550 Bossòst)
64 00 80	Pompièrs de Vielha	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campalías, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentih, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 50 42	Parròquia de Salarú	Sant Andréu, 1	(25598 Salarú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salarú	Balmes, 2	(25598 Salarú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Gen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexèu esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)

64 01 95 Parada de taxis (Vielha) Pl. Sant Antoni, s/n (25530 Vielha)
932 65 65 92 Coches de linha
906 33 00 03 Informacion meteorologica
900 12 35 05 Informacion carretèrs

SILVIA PUÉRTOLAS

Eth Congrès des Deputats reiterèc dijaus passat en Madrid, eth son compromís de portar a tèrme eth desdoblament deth Tunel de Vielha. Aguesta propòsta, promoiguda en sòn dia peth Partit Popular contemplau en un començament eth compromís deth bastiment dera autovia dera N-230 entà amassar Lhèida damb Pamplona. Convergència e Union introdusc ad aguesta propòsta iniciiau ua esmenda transaccionau ena que se demanaue eth bastiment deth nau Tunel de Vielha e er impuls der èish pireneic. Er alcalde de Vielha, Jusèp Calbetó diguec que "damb aguest nau pas, e tenguent en compde qu'er impacte ecologic ja se metec en sòn dia a informacion publica, ei de suposar qu'era licitacion per part deth Ministèri de Foment serà immediata e qu'en transcors der an 1999 se poderien començar es òbres deth nau tunel de Vielha".

Es aranèsi adults ven damb optimisme eth futur dera lengua

Valòren positiuament era immerscion escolara

Marc Alemany Mena
BELLATERRA

Es aranèsi adults se mòstren optimistes per çò que tanh ath futur der aranés, era lengua pròpia dera Val d'Aran, segontes se despren des resultats obtenguts en un estudi sociolingüistic desvolopat pera Universitat de Lhèida e encargat per "l'Institut Català de Sociolingüística" ena Val d'Aran. Es resultats d'aguest estudi qualitatiu sigueren presentats dimèrcles ena Jornada sus Normalizacion Lingüística dera segona Setmana Occitana, celebrada ena Universitat Autònoma de Barcelona e organizada per Archiu Occitan.

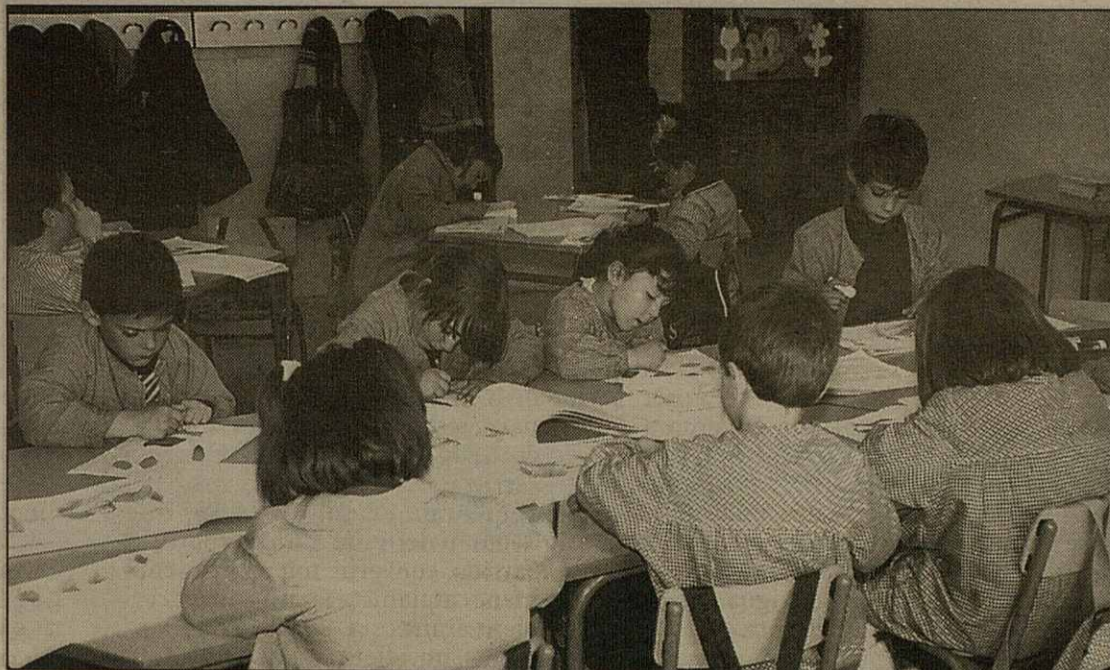
Eth doctor e investigador deth departament de Filologia Catalana dera Universitat de Lhèida, Jordi Suïls manifestèc qu'er objectiu d'aguest estudi sociolingüistic a estat: "començar a conèisher es actituds qu'es madeishi aranèsi an envèrs era sua lengua e, concrètament, era deth grop d'aranèsi autoctòns que parlen aranés e que l'an aprenut en casa, per transmission familiara". Aquest grop, diguec, "serà eth continuador dera transmission dera lengua aranesa ena familha, e ei evident qu'era sua actitud ei plan importanta perque ne depen eth sòn futur".

Segontes es resultats der estudi sociolingüistic, es aranèsi adults de mès de 30 ans mòstren una actitud optimista per çò que hè ath futur dera lengua aranesa. Suïls expliquèc qu'aquesta opinion se produsís "perque ven qu'er us der aranés coma lengua veiculara ena escola non supòse cap problèma, senon, ben ath contrari, qu'es sòns hilhs pòden aquerir es madeishi coneishements generaus qu'aprenerien damb quinsevolha auta lengua".

Aprentissatge

Inclús diguec, que s'an podut detectar cèrti cassi de pairs aranèsi que, tot e que sigueren socialisats en castelhan e que tanben lo parlen damb era sua parelha, passen a parlar er aranés quan es sòns hilhs comencen a desvolopar er aprentissatge escolar en aguesta lengua.

Per un auta costat, manifestèc que "jo pensi que, sus-tot entre era gent castelhanoparlanta, ja no existís aquera cèrta reticència ara entrada der aranés coma lengua veiculara ena escola". A mès, assenhalèc que "tot e èster minoritària, en quauqui cassi aguesta reticència s'a dat mès

Era immerscion der aranés enes escòles comence a dar es primèrs resultats

ena gent grana que tostemp a parlat er aranés en casa, que non pas ena gent que parle eth castelhan".

Suïls expliquèc qu' "era entrada masiua de gent de dehòra" ena Val d'Aran, coma conseqüència dera transformacion qu'a patit era estructura socioeconomica tradicionau enes darrèrs ans, a comportat un cambi ena concepcion qu'an es aranèsi autoctòns sus era sua lengua pròpia. En aguest sentit, diguec, an deishat de "defi-

nir er aranés com era lengua deth lòc de neishement" e "l'an convertida en un discors identitari", a on era consciència lingüistica aucupe un lòc preminent.

De totes manères, recalquèc que cau auer present qu' en contèxte actua dera Val d'Aran, se dan situacions en que "ei possible definí-se coma aranés mès sense parlar er aranés". Ei eth cas, per exemple, des parelhas mixtes, en que un membre ei autoctòn e er aute ei immi-

grant, e tanben eth d'aqueri hilhs d'immigrants que, se ben an neishut ena Val d'Aran, non parlen er aranés.

Per aquest motiu, er investigador avertic deth "perill de conflicte lingüistic" que pòt ocasionà-se "s'es discorsi identitaris sonque s'estructuren en foncion deth lòc de neishença".

Eth cap deth Servici d'Ensenhament deth Catalan e der Aranés deth Departament d'Ensenhament dera Generalitat, Joaquim Arenas,

assenhalèc qu'eth trabalh que s'a realitzat en us der aranés enes escòles, coma lengua veiculara s'a produsit en tres fronts: era creacion d'un marc juridic e legau "entà qu'arès non pogue contradir er ensenhament der aranés en Catalonha"; eth reciclatge des coneishements deth professorat qu'impartís er aranés, aspècte qu'a portat "qu'eth 80 per cent des professors dera Val agen ua titulacion en aranés"; e era activacion de programes dirigits a mètres e alumnes entà fomentar er us der aranés.

A mès, Arenas manifestèc qu'er aranés "se trape en un moment doç ena escola" e qu' "a es esturments de besonh entà consolidà-se". Totun, diguec, "non n'i a prò damb er esfòrc que hèn es mètres e cau qu'era societat realise un trabalh de convenciment e cree espacis entà viuer en aranés".

De tota manèra, era profesora d'aranés dera Val d'Aran, Maria José Fernández, rebremèc eth problèma que supòse era manca de materiau didactic en lengua aranesa entà impartir es leçons d'aranés, sciéncias socials e matematicas. Dauant eth besonh d'aguest materiau inexistent, higeç, eth professorat s'auèc d'organisar entà elaborà-lo. Per un aute costat, era profesora tanben destaquèc eth sistèma d'ensenhament basat ena alternança de lengües que se pòrte a tèrme en quauques escòles d'Aran. Aguesta modalitat d'ensenhament, expliquèc, consistís en impartir es classes en aranés peth maitin e en catalan e castelhan pera tarde, açò permet as alumnes "mèter en practica es tres lengües ath viatge".

"Un esfòrc de militància en favor dera lengua"

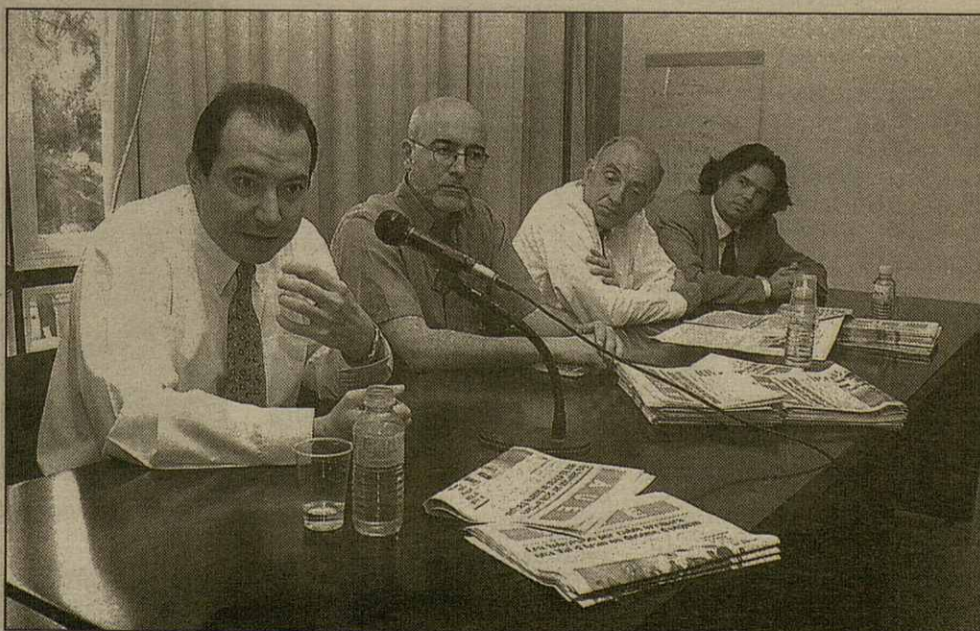
Guilhèm Martin
BELLATERRA

Era defensa des lengües minoritàries requerís un esfòrc de militància, segontes rebremèc Vicent Sanchis, director deth diari AVUI pendent era presentacion, dimars passat, deth suplement Aué ena comunitat universitària dera Autònoma de Barcelona (UAB). Aguest acte se hec laguens deth programa dera segona setmana occitana qu'organise er Archiu Occitan, depenent dera madei-sha universitat.

Vicent Sanchis repassèc era gestacion e desvolopament deth suplement, en tot remercar eth papèr dinamic deth Conselh Generau. El director der AVUI remerquèc qu'er Aué neishèc damb vocacion d'èster eth setmanari de toti es aranèsi, independentment dera sua sensibilitat. "Eth rèpte ère hèr una publicacion àmplia" a on tota era comunitat aranesa se i sentísse a gust.

De cara ath futur, expliquèc Vicent Sanchis, eth rèpte ei introdusi-se un shinau en territòri occitan "d'ua manèra plan prudenta". Un segon rèpte a mès long tèrme serie arténher qu'er Aué siguesse un setmanari normau, damb fòrça mès planes e independent der AVUI.

Vicent Sanchis demanèc un esfòrc de militància entà defèner es lengües minoritàries e alertèc deth gran perill que

Vicent Sanchis, Joan Tresseras, Felip Carbona e Antoni Rossell

represente eth bilingüisme passiu, ja qu'era següenta etapa ei desbrembar er idiòma pròpi.

Eth doctor Joan Manuel Tresseras, degan dera Facultat de Sciéncias dera Comunicacion, elogièc era decision der AVUI de participar ena edicion der Aué: "ei un hèt imprescindible, que s'a de vantar e ei de besonh", ath viatge que hec vots entà qu'uns auti mejans de comuni-

cacion audiovisual, hèsquen era sua pròpia propòsta en aranés. Tanben destaquèc eth hèt qu'era presència d'un mejan de comunicacion escrit "ei imprescindible entera reproduccion d'ua lengua". Tresseras diguec qu'ei fòrça important qu' es aranèsi e es occitans poguen constrüir una politica de comunicacion pròpia "entara que és catalans podem servir de laboratòri".

bramau

'98: Espanha e Condò

“Escota Espanha era veu d’un hilh que te parle en lengua non castelhana...” Damb aguestes paraules comence eth cant de Joan Maragall que servís de referent entath rebrembe des hèts de 1898 en actes e conferéncias qu’impulsa era Generalitat de Catalonha. Eth Conselh Generau s’a somat as actes damb era conferéncia de Marisa Paban sus era forma de vida ena Val d’Aran enes acabaments deth segle XIX que se celebrèc ager ath ser ena glèisa de Sant Joan d’Arties. Eth ‘89 se pren coma referent d’un conjunt d’accions que mèrquen era conformacion d’un nacionalisme politic catalan enfrontat as interessis centralistes de Madrid. Prat de La Riba ac exprèsse atau en “La Veu de Catalunya” de 1899: “...Meditin fòndament les causes de la pèrdua de Cuba, i vegin després si estan disposats a que semblant història es reproduexi amb relació a Catalunya, o si volen evitar el conflicte donant satisfacció a les aspiracions dels catalans”. En Aran i auie ua situacion de fòrça misèria e un procès de despoblament important. Totun i auèc un neishent nacionalisme aranés que podem exemplificar en dus personatges: Espanha e Condò.

Jusèp Maria Espanha (Pendent era Republica escriuie eth nòm en catalan, Espanya, çò que hè pensar

qu’ena actualitat arregrairie que s’escriuesse en aranés), Conselhèr dera Mancomunitat e dera Generalitat de Catalonha a estat objècte d’un senzilh mès interessant estudi, publicat hè quauqui dies, deth Sr. Albert Manent. Espanha, iniciats es hèts deth 36 se convertic “...en la taula de salvació de milers i milers de persones, a les quals concedia el passaport o un simple laissez passer perquè llur vida es trobava greument amenaçada. I Josep Maria Espanha no va preguntar mai l’afiliació o les creences de les persones que ajudava a salvar”. Impulsèc plans de desenvolupament entara Val d’Aran, i hec a créisher eth hilat telefonic, demanèc ath ministre de Foment un trèn de Lhèida a Vielha, possèc era construccion deth túnel de Vielha, impulsèc era carretera deth Pòrt dera Bonaigua, facilitèc es contactes damb França entà evitar eth bloqeg en iuèrn... Ère eth sòn aranesisme que s’expressaue d’aguesta forma. Espanha mostrèc ua remercada “vocació catalanista en un aranés, molt arrelat al seu racò nadiu”. Vielha l’aumenatgèc en vida, e er an 1995 era Fondacion deth Musèu Etnologic dera Val d’Aran en collaboracion damb er Ajuntament de Vielha li metec ua placa enes arcs der edifici deth consistòri. Viuec e moric en Bogotà (1953); exiliat. Segontes Manent, quan podie viatjar entà Euròpa pro-

curaue apropà-se tara Val d’Aran entà veir as sòns amics e gaudir dera sua tèrra que jamès desbrenbèc.

Dera madeisha epòca, un personatge fòrça mès coneishut des aranesis, ei Mossen Condò Sabeat. En 1898 auie 31 ans, 12 mès qu’Espanha e ja auie popat es aprenentatges que lo portarien a èster un convençut ena existéncia dera personalitat des pòbles e deth besonh de governà-se. Me conde Mossen Amieil, Archipreste dera Val d’Aran, que a podut constatar que Condò, de joen, ja ère un des pògui capelhans des 300 que i auie en Bisbat dera Seu d’Urgel que hège es sòns escrits en catalan. Quan exercic ena Val d’Aran, e damb eth supòrt intel·lectuau deth sòn amic Bernard Sarrieu, convertic tot aqueth sentiment catalanista en un convenciment aranesista. Ena Isla des Diamants, novelleta ena que imagine era existéncia d’ua Val d’Aran idilica en ua isla deth pacific, tracte sus era pèrta espanhòla des Filipines e de Cuba damb un sentiment de pena, mès tracte tanben ara Val d’Aran de “pàtria” ara que va convertint en aquerò que desire: “En collègi se i ensenharà er aranés coma lengua oficial dera Naua Val d’Aran; eth catalan, castelhan, francés e anglés. Aguesti cinc parlars seràn obligatòris tàs que volguen estudiar ua carrèra... era isla serà

independenta e governada peth Missionista principau...” Desirs qu’an trauesat tot eth segle. Coma ben coneishem toti, bèth un d’aguesti sòns a podut realisa-se.

Es propòstes catalanes deth 1898 de defensa dera pluralitat e deth progrès encara son vigentes aué en dia. Es propòstes d’Espanha e Condò, e de fòrça d’auí qu’aué demoren testimoniats en eri dus, son eth producte de tota era epòca, ua epòca fòrça dura entara Val d’Aran; “ua preson calada ath miei dera civilisada Euròpa” didie Condò. Aguestes veus representen era petita/grana aportacion ara articulacion en comunitats personalizadas ena que era Val d’Aran ja començauè a diboishar un papèr representatiu.

Er Estat Espanhòu perdie fòrça e entraue en crisis en tot que Catalonha anaue conformant un nau esperit e uns postulats de relacion damb eth centralisme. En tota aguesta interdependéncia era Val d’Aran podèc començar a interviè-i damb un papèr testimoniari, mès damb un simbolisme qu’arribe enquias nòsti dies.

“On ès Espanha? Non te veigui en lòc non sentes era mia veu atronadora? Non entenes aguesta lengua? Adiu Espanha”

Jusèp Loís Sans Socasau

Institut d’Estudis Occitans — Aran

Es 12 Vals Occitanes d’Itàlia visiten Aran

Redaccion
VIELHA

Dimèrcles visitèc era Val d’Aran ua delegacion des Vals de parla occitana d’Itàlia damb era finalitat de conèisher d’a pròp era situacion sociolingüística e legau que viu er aranés.

Aguesta delegacion que ère integrada per representants des dotze Vals que conformen era comunitat occitana en Itàlia, siguec recebuda ena Sedença deth Conselh Generau peth Sindic d’Aran Carlos Barrera. Dempús de dinar, eth Coordinador dera Oficina de Foment e ensenhament der aranés Jusèp Loís Sans, les dèc ua conferéncia que virèc ath torn dera situacion legislativa e lingüística der aranés.

Entà clausurar aguesta primèra visita tara comarca, des representants des Vals Occitanes d’Itàlia, se les aufric un café-concèrt de musica en aranés, a cargue dera cantautora Lúcia.

Aguesta delegacion que passèc eth ser ena Val d’A-

ran se trasladèc eth dijaus entà Barcelona.

Er occitan en Itàlia

Era comunitat de parla occitana en aguest país, amasse ues cent uaitanta mil persones.

En aguest moment Itàlia pòrte as tèrme ua sèrie d’accions legislatives en favor des lengües minoritàries. Totun eth president dera comunitat Montana (organizacion administratiua des 12 Vals), Mariano Allocco, expliquèc que: “Aci auem vist ua realitat completament diferenta dera nòsta realitat. Era Val d’Aran ei un territòri que se botge laguens d’ua libertat que se li da des dera Generalitat, entà possar ua identitat occitana”.

Comission de cultura

Es persones que se trasladèren entara comarca, vengueren acompanyades per un membre dera Direccion Generau de relacions exteriors dera Generalitat. Aguesta delegacion formaue

Delegacion occitana des Vals italianes en Aran

part d’un grop encara mès gran que visitèc Catalonha. Entre eri se i trapaue eth vicepresident dera comission de cultura dera cambra des deputats, Sergio Soave e eth vicerector dera Universitat de Torin, Augusto Biancotti.

Tanpòc manquèc ua ampla representacion de conselhèrs regionaus atau coma assessors d’aguestes comunitats.

Per ua auta part eth Con-

selh Generau d’Aran distribuirà de forma gratuïta un totau de 2.000 huelhetons informatius, enes que s’explique de manèra detalhada era istòria der escut dera Val d’Aran, justament abantes que se celèbre era Hèsta d’Aran eth pròplèu 17 de junh.

Es barres dera corona de Catalonha e Aragon, ua clau e ua corona reiau, son es simbèus que conformen ena actualitat er escut dera Val d’Aran.

Campionats d’Espanha de patinatge, en Palai de gèu

Redaccion
VIELHA

Eth Palai de Gèu de Vielha acuelhec era passada dimenjada es Campeonats d’Espanha de patinatge artistic, enes categories infantil e junior. Eth nombre de participants, un totau de 58 apartienien a 9 clubs diferents. Entre eri cau remarcar era participacion des dus clubs aranesis CAEI e CEVA.

Es guanhadors sigueren, ena categoria infantil masculina, Salvador Vallejo deth C.H. Txuri-Berri (San Sebastian). Des femines guanhèc Tania Vizcarra deth C. H. Jaca. Es guanhadors dera categoria Junior sigueren ena masculina Canton Yediell, en tot que ena femenina quedèc campeona d’Espanha Ana Betes, es dus deth C.H. Jaca.

Garona enjós

Article 2: quatre manifestacions en Occitània

David Grosclaude
LESCAR

Son previstas quatre manifestacions en Occitània lo 6 de junh: a Bordèu, Tolosa, Montpelhièr e Marselha en contestacion a l'entorn de l'article 2 de la constitucion francesa que ditz: "la lenga de la Republica es lo francés". S'agís de seguir a far pression suls deputats e senadors e sul govern.

En França la constitucion se pòt modificar sonque amb l'acòrd de 3 de 5 dels deputats e senadors amassats en congès. Teoricament aquela amassada de totes los parlamentaris deu èstre organizada abans la fin de l'estiu o al mes d'octobre per modificar la constitucion sus mai d'un punt. La cal modificar per que l'estatut de Nòva Caledònia siá compatible amb la lei francesa, per ratificar lo tractat d'Amsterdam e tanben per que siá compatible amb lo projecte de lei del govern que vòl introduir la paritat entre òmes e femnas dins la vida politica.

Per l'òra lo govern a pas promes de modificar l'article 2, es per aquò que la pression se fa mai fòrta. I aurà pas sovent possibilitat autras de trobar amassat lo congès dels deputats e senadors per una refòrma constitucionala.

Dempuèi lo mes de genièr

un grop d'estudis s'es creat a l'Assemblada Nacionala. Es compausat de deputats de totes tendèncias que son particularament interessats per las lengas ditas regionalas.

Grop d'estudis

Son per l'òra 76 deputats que son membres d'aquel grop d'estudis. En teoria a pas cap de poder en defòra del poder de proposicion qu'a tot grop de deputats.

Mas cal saber qu'es un deputat socialista breton que lancèt l'idèa d'un grop d'estudis parlamentari sus

Jacques Blanc, president de Lengadòc-Rosselhon

Acte simbolic

Lo Comitè Republican per la Modificacion de l'Articla 2 es compausat d'associacions culturalas. En Occitània que i son l'Institut d'Estudis Occitans e la confederacion de las escolas en occitan, las Calandretas. En Bretanha que i son diversas associacions culturalas e primièrs las escolas Diwan qu'ensenhan en breton.

I aurà benlèu d'ací qualques mesas una manifestacion comuna a Paris. S'i trobarián manifestants venguts de totes las regions de l'Estat francés. Un acte simbolic se pòria debanar tanben a Villers Cotterêts, dins lo nòrd de França. Es un lòc simbolic perque es l'endret ont foguèt presa en 1539 la primièra decision de politica lingüistica repressiva pel rei de França, Francois 1èr. Publiquèt a l'epòca un tèxte que fasiá del francés la sola lenga administrativa dins son reialme. Òm pretendiá qu'era per empachar que los actes oficials

foguèssen redigits sonque en latin. L'article 2 foguèt votat en 1992 amb lo pretèxe que caliá lutar contra un risc d'invasion de l'anglés...

Los tres punts reivindicatius de la Carta del Comitè Republican son aquestes:

Article 1: lo Comitè Republican demanda la modificacion de l'article 2 de la constitucion francesa per que faga referéncia de faison explicita e positiva a las lengas de França.

Article 2: lo Comitè Republican demanda que la França signe e ratifique la Carta Europèa de las Lengas Regionalas e Minoritàrias, qu'es una mesa en conformitat democratica amb los dispositius legislatius e juridics dels autres païses sòcs del Conselh de l'Euròpa.

Article 3: lo Comitè Republican demanda que lo govern francés depause sul burèu de l'Assemblada Nacionala un projecte de lei que s'aplique a las lengas de França e lo faga votar en coeréncia amb la Carta Europèa de las Lengas Regionalas o Minoritàrias, per portar la responsa democratica apropiada als besonhs de la societat francesa de uei.

'Hic nox nomen mutat'

Jaume Figueras i Trull

Vertat es qu'aquel roman pòt pas agradar a tot lo monde, per de rasons que cal pas detalhar... Suffís de n'agachar lo dessenh que dobrís lo talh —que i trapa-retz un revolum de còsses nuds amolonats que lo visatge n'es estremat, en tot se brandir, se potonejar, s'emmarcar...— per n'encapar lo contengut, clar que de tròp... "Hic Nox Nomen Mutat" es a de bon un roman tras qu'erotique qu'endralha sens balançar los camins destimborlats d'una sexualitat libertina: aqueles que dins lo temps aviá ausat perseguir lo marquès de Sada, lo poligraf descabestrat qu'entre sos ancessors avinhonencs i crosaretz la Laura de Petrarca e qu'aviá escraches de versés en òc, de son jovent...

E aquí nos caldriá i ajustar, del nòstre temps, aquel Georges Bataille, auvernhat, qu'aprefondiguèt una plan talentosa reflexion subre l'erotisme coma "degalhadís", a costat de la sacralitat e la festa, o lo nimesenc Jean Paulhan, lo critic que i

devèm aquel avant-dire pron revelator que dobrís "Istòria d'O" (1954) e que la sia autora "Pauline Regae", trespasada i a pas gaire, n'era tombada amorosa...

E i a Bodon, tanben, ambe "Las Domaisèlas" (1974). E i a los "Fablèls calhòls" qu'Antonin Perbòsc publicuèt en 1907, enaigats que banhan dins la mai pura saba populara. E i a aquela regaudissenta obscenitat festejaira dels trobadors... E dempuèi 1989 i a, pel profièch de totes e totes, "Hic Nox Nomen Mutat", de Robèrt Martí...

Robèrt Martí es estat, dètz annadas durant, president de l'IEO e a l'ora d'ara gerís l'IDECO, Sector de l'Edicion. En 1981 pareguèt "L'ombra doça de la nuèch", un ponhent roman fantastic que se passa a las abroas de Viaur e qu'es tot poblat de trèvas... Quant a las "Pichòtas novèlas del front" (1997), aquò son de

soscadissas nauta votz a prepaus de l'occitanisme mai recent.

Es en primièra persona que lo narrador, un tipe que n'aprendrem quitament pas lo nom, va debanar son recit, en tot ramentar una longa dimenjada passada Roergue endins en cò d'Arnaut de Crestolas e Laura, sa femna, una filha plan pimparèla qu'es òrba dempuèi sèt ans e qu'aima a se plegar jos la voluntat mestrejaira de son espòs coma se de res non era..., e mai s'es comandada de se rebordelar dins la fanga de sos capricis. Çò que balharà al tipe aquèl la redobtbla escasença de partejar totes lors fantasiás sexualas...

Aquò's coma aquò qu'aprèp una primièra velhada al pè del fòc que vos va far cremar las gautas, Laura va s'avodar lo lendeman ser, en preséncia de son convidat, jol patronatge de Sant Brandol,

un galhard image verguejant d'un còp èra que ne cal far tindre las colhas —a vosautres de ne devinhar lo ritual...

Puèi, d'autres actors van dintrar lo roman, coma aquela popardièra e a tot consenta Paulina, gojata de cambra dins mai d'un sens, o aqueles Pèire e Pau portadors de la "bona novèla", eles tanben, margats coma de taures...

Pr'aquò, es pas lo "catalòg" torneiant de gorrinariás e sevícias sexualas que, coma reglat, cal jogar dins un roman d'aquel genre, çò que ne fa l'originalitat, mas lo personatge de Laura òrba e calinhaira tant que somesa, impenetrabla dins sa nuèch mai fonsa...

Vaquí, donc, çò qu'embèstia lo narrador e que lo va botar dins una quista bufèca fins a lo far venir baug: la supèrba libertat d'aquela femna totjorn prèsta a se balhar en presa... D'ont lo sens

las lengas ditas regionalas. Aquel deputat Kofi Yamgnane diguèt que son objectiu èra de donar un estatut per las lengas diferentas del francés e de far ratificar la Carta del Conselh de l'Euròpa sus las lengas regionalas o minoritàrias. Kofi Yamgnane diguèt tanben que, s'era necessari, fariá una proposicion de modificacion de l'article 2.

Aliats

Existisson donc qualques aliats al mièg dels deputats o al mens de personas que son sensibilas a a la question lingüistica. Lo grop parlamentari fondat per Kofi Yamgnane compta deputats que son per un tèrç del Partit Socialista, n'i a del Partit Comunista e tanben de la dreita.

Per exemple i a d'elegits occitans importants coma Martin Malvy, deputat PS mas tanben novèl president de la region Miègjorn Pirenèus, Michel Vauzelle novèl president de la region Provença, o Jacques Blanc president de Lengadòc-Rosselhon.

Dominique Baudis, lo cònsol e deputat de Tolosa fa tanben partida del grop coma Augustin Bonrepeaux deputat PS d'Arièja, occitanoparlant, e president de la comission de las finanças de l'Assemblada Nacionala.

paradoxal qu'exprimis lo títol, un ancian vers latin engravat sul lindal d'un cementèri: "Aicí la nuèch cambia de nom", valent a dire que tot va capvirar per aqueles qu'ausaràn trescambar totes sas nomenças...

"Hic Nox Nomen Mutat", un libre que se lo legissetz, tota filosofia a despart, aurtz pas besonh de pilulas per tan miraclosas que sián..., es estat polidament estampat sus de papièr ròse-palle en cò de "Princi Negre", l'ostal d'edicion de Bordèu, e compta ambe l'emmascaira "complicitat grafica" d'Alain Jardin, l'illustrator...

Col·labora l'Arxiu Occità

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Alavetz es causes èren mès senzilhaes,
totun era gent ère mès erosa”

ROSER FAURE

Era gent grana dilhèu non sap didé-te aquerò que sopèc delagèr, mès es rebrembes de mainadesa e joenessa se mantien vius maugrat qu'es ans les aluenhen cada dia un shinhau mès. Ei per açò qu'es convèrses qu'auia damb Fineta, vesia dera família, acabauen tostemp hènt un viatge en temps. Un saut de setanta ans endarrèr mos portaue tara deca des ans 20, quan era didie qu'ère ua gojateta.

Aqueth dimenge, Fineta sajaue de comunicà-me era aulor que hègen es longui “carros” que baishauen peth camin dera Ribèra de Vielha, en aqueri tempsi enes que encara se dalhauen es prats; “carros” que semblauen castèths d'èrba, coronadi pera mainadèra que se n'arrie erosa. Eth camin ère long; auien gessut de bon maitin, a punta de dia, e en tornar, es flors qu'auien dalhat amassa damb era èrba, ath sòn pas perfumauen er ambient. Abantes deth dia dera Mare de Diu es prats auien d'èster prèsti; era èrba dalhada e remassada garantisaue a tota era família que passarien ua Hèsta tranquilla. Aguesta mencion ara Hèsta de Vielha desvelhèc era mia curiositat e li demanè coma la celebrauen en aqueth temps.

A Fineta, ara que li agrade fôrça parlar, non l'ac calec demanar dus còps. “A mieja tarde, era vesilha, eth dia 7 de seteme, tocauen es campanes dera glèisa e era gent didie: ja tòquen tà deman”. Mès tard, un pregon que se liegie pes carrèrs convidaue ara gent a participar ena Hèsta. Ua orquèstra bona tath balh e ua banda militar veniuèu de dehòra. Aqueth ser era banda animaue es carrèrs, en tant qu'era orquèstra anaue a hèr ua serenata tàs cases des autoritats locals, atau coma tàs cases des personatges relevants dera vida sociu de Vielha.

Londeman, eth dia dera Mare de Diu, es musics acompanyadi pera gent deth pòble remassauen es autoritats per deuant de casa sua, e toti amassa baishauen tara glèisa de Nòsta Senhora de Mijaran. “Com alavetz era Mare de Diu ère aqui, non la i calie portar”, aclarís Fineta.

Glèisa de Nòsta Senhora de Mijaran uns ans abantes dera sua des.hèta

Un còp acabada era Missa, ena que i participauen dilhèu dètz o dotze capelhans de d'auti pòbles d'Aran, se complie tostemp damb ua tradicion. Conde qu'abantes es prats qu'entorauen er edifici formauen part der auiatge dera Glèisa. Er an 1835, damb era desamortizacion deth Ministre Mendizabal, les perderen e aqueres finques se veneren a particulars. Un registrador comprèc eth prat de darrèr der edifici, totun les concedic un dret de pas entà poder passar tath convent. Pr'amor d'aquerò, cada an, en acabar era Missa, es capelhans, es escolanets e era Creu gessien pera pòrta deth darrèr dera glèisa, e en tot dar eth torn ara bastissa tornauen a entrar pera pòrta deth deuant, tà non pèrder eth dret de pas.

En acabar era cerimònia pujauen tà Vielha e er alcalde convidaue a toti es vesins a un vin d'aunor. Pera tarde, tostemp qu'eth temps ac permetesse, se barauè en passeg e peth ser ena Casa dera Vila, a on i auie ua sala fôrça mès

grana qu'era qu'ena actualitat coneishem coma Sala de Plens.

Eth dusau dia, peth maitin, eth Fradin Major e era còlha de gojats que s'encuedauen dera organizacion dera Hèsta passauen pes cases, tà remassar còca damb uns brèci grani, qu'èren es que utilisauen es hemnes tà mèter es linços quan anauen tath lauader. En aqueres cases enes que non se n'auie hèt, les dauen sòs tà comprà-ne en çò de Nando o en çò de Campà. Aguesta còca servirie entà convidar ara gent a londeman, darrèr dia dera Hèsta, acompanyada damb un bon vin blanc.

Fineta me parlèc dera illusion damb que se lheuauè era mainadèra aqueth maitin, pr'amor qu'enquiara ora de dinar i auie balh ena plaça. Era, qu'ère gojateta, consideraue un gran aunor qu'eth Fradin Major e es gojats dera còlha, passèssen a cercà-la per casa entà anar dançar. Pera tarde se tornaue a hèr eth balh en passeg e peth ser ena Casa dera Vila.

Eth tresau e darrèr dia, se non

ploiguie, dempús des balhs deth maitin ena plaça e dera tarde en passeg, coma fin dera Hèsta, eth balh dera net se hège en carrèr. Eth passeg se guarnie damb farolets de colors que penjauen des grani arbes, es quaus, ans mès tard, se n'emportarie un aigua.

Aquera net deishauen gèsser ara mainadèra e as gojatetes coma era, qu'es nets anteriores se n'auien agut d'anar a dormir. Es grani dançauen, en tant qu'es petiti jogauen en tot amagà-se per miei des sues cames. Damb engüeg, remèrque: “alavetz es causes èren mès senzilhaes, totun era gent ère mès erosa”.

Tà acabar, non se podec estar de didé-me qu'aquerò qu'ara coneishem coma Romeria tath Cap dera Vila non existie, qu'ei ua costum posteriora, e que çò que li costauè d'acceptar ère que s'aguesse barrejat era paraula Romeria, de connotacions religioses, damb un acte ludic d'aqueres caracteristiques. “Què i aurà de veir era Mare de Diu damb aquerò!”.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

Aran & Arte, s.l.

Rètols lluminosos
Senyalització d'obres
Retulació de vehicles
Creacions de neó
Disseny de logotips
Adhesius

Ctra. de Gausac (Edifici Val d'Aran)
25530 VIELHA (Lleida) Tel. i Fax: 973-64 28 41

Servicio de:

• COMIDAS CASERAS
• BANQUETES • APERITIVOS
• MERIENDAS • PIC-NICS...

Ctra. Gausac, Edif. Matet, Bloq. 1, Local 2
Tel. 973 64 17 03
25538 GAUSAC - Val d'Aran